DİLDE-FİKİRDE-İŞTE BİRLİK

TÜRK YURDU

ŞUBAT 2011 | CİLT 31 | FİYATI: 10 TL. | SAYI: 282

Türk Yurdu 100 Üzerinde

TÜRK YURDU

Türk Ocakları Genel Merkezi Aylık Yayın Organıdır.
Yerel Süreli Yayın • Basıldığı Tarih: 03.02.2011 • ISSN1300-2323
7. Devre, cilt 31 (63) Sayı: 282 (643) 100. Yıl

SAHİBİ
Galip TAMUR
(Türk Ocakları Basın, Yayın ve Eğt. Hiz. İşl. Adına)

GENEL YAYIN MÜDÜRÜ
Prof. Dr. M. Çağatay ÖZDEMİR

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Prof. Dr. Necmeddin SEFERCİOĞLU

YAYIN KURULU
Doç. Dr. Bahri ATA — Yücel HACALOĞLU
Yrd. Doç. Dr. İbrahim ATABEY — Doç. Dr. Yunus KOÇ
Dr. Fahri ATASOY — Ömer ÖZCAN
Yrd. Doç. Dr. Levent BAYRAKTAR — Yrd. Doç. Dr. Serdar SAĞLAM
Ömer BEKEÇ — Yrd. Doç. Dr. Yavuz KARTALLIOĞLU
Prof. Dr. Ali BİRİNCİ — Prof. Dr. Özcan YENİÇERİ
Galip ERDEM

AKADEMİK DANIŞMA VE HAKEM KURULU
Prof. Dr. Ülker AKKUTAY (Gazi Ü.)
Prof. Dr. Şerif AKTAŞ (Gazi Ü.)
Prof. Dr. Mustafa ERKAL (İstanbul Ü.)
Prof. Dr. Feyzullah EROĞLU (Pamukkale Ü.)
Prof. Dr. Ali GÜLER (İzzet Baysal Ü.)
Prof. Dr. Ali Osman GÜNDOĞAN (Muğla Ü.)
Prof. Dr. Leyla KARAHAN (Gazi Ü.)
Prof. Dr. Bayram KODAMAN (S. D. Ü.)
Prof. Dr. Hasan ONAT (Ankara Ü.)
Prof. Dr. Nâzım H. POLAT (Gazi Ü.)
Prof. Dr. Mehmet ŞAHİNGÖZ (Gazi Ü.)
Prof. Dr. İsmail YAKIT (Akdeniz Ü.)
Prof. Dr. Bahaeddin YEDİYILDIZ (Hacettepe Ü.)
Prof. Dr. Dursun YILDIRIM (Hacettepe Ü.)

GENEL MERKEZ
Türk Ocağı Caddesi Prof. Dr. Osman Turan Sokağı Nu: 1 Balgat / ANKARA
Tel: 90(312) 284 35 90
İDARE YERİ
Sezenler Caddesi 4/12 Sıhhiye / ANKARA
Tel-Belgegeçer: **90(312) 229 69 74**
YAZIŞMA ADRESİ
P.K. 429 Yenişehir / ANKARA
Elmek: turkyurdu@turkyurdu.com.tr
Türk Yurdu Web Sitesi: www.turkyurdu.com.tr
BÜRO: Yaşar GİRGİN

ABONELİK ve ABONELİK ÜCRETİ
Abonelik ücreti, *Türk Ocakları Basın, Yayın ve Eğitim Hizmetleri İşletmesi Türk Yurdu 257311 numaralı posta çeki hesabına*, yurt içi ve yurt dışı havaleler için de *T.C. Ziraat Bankası Necatibey-ANKARA şubesi TR1500 0100 0795 0656 5463 5001 numaralı banka hesabına* yatırılarak, P.K. 429 Yenişehir-ANKARA adresine yahut elmek veya telefonla bilgi verilir.
YURT İÇİ: Yıllık Ferdi Abone 60 TL. / Yıllık Kurum ve Kuruluş Aboneliği 125 TL.
YURT DIŞI: Avrupa ülkeleri için yıllık 75 Euro / Diğer ülkeler için yıllık 100 Dolar
Yayımlanan yazıların muhtevasına ait sorumluluk yazarlarına aittir.
Yayımlanacak yazılar üzerinde yazardan müsaade alınarak gerekli düzeltmeler yapılabilir. Gönderilen yazılar yayımlansın yayımlanmasın iade edilmez.

TÜRK OCAKLARI MERKEZ YÖNETİM KURULU
Genel Başkan: Nuri GÜRGÜR
Genel Başkan Yrd.: Efendi BARUTÇU
Genel Sekreter: Prof. Dr. Orhan KAVUNCU
Genel Muhasip: Galip TAMUR
Genel Sekreter Yrd.: Osman OKTAY
Genel Sekreter Yrd.: Yrd. Doç. Dr. Bülent AKSOY
Üye: Prof. Dr. Orhan ARSLAN
Üye: Prof. Dr. M. Çağatay ÖZDEMİR
Üye: Prof. Dr. Özcan YENİÇERİ
Üye: Kerim ÜNAL
Üye: Dr. Fahri ATASOY

DENETLEME KURULU
Başkan: Prof. Dr. Rasih DEMİRCİ
Raportör: Yrd. Doç. Dr. İbrahim ATABEY
Üye: Zafer SADIKOĞLU

TASARIM: www.hakkiuslu.com
DİZGİ: REPROTON LTD. ŞTİ. (0312) 384 78 51-52
BASKI: EVREN YAY. A.Ş. Tel: (0312) 615 54 54
Ankara Konya Devlet Yolu 29. km. Oğulbey/ANKARA

İÇİNDEKİLER

Geçen Yüzyıldan Yansımalar • **Nuri Gürgür** 3

Türk Ocakları ve Siyaset • **Yusuf Sarınay** 10

Türkiye'de Türk Milliyetçiliğinin Temelini Atan Türk Yurdu Dergisi İle Türk Ocakları Derneği Nasıl Kuruldu? • **Mehmet Saray** 17

Türk Yurdu'nda Turancılık ve Türk Dünyası • **Ömer Özcan** 22

Türk Yurdu'nda Kültürel Çalışmalar • **Hüseyin Tuncer** 30

Yücel Hacaloğlu İle 1960 Öncesi Türk Yurdu Hakkında Sohbet **Ömer Özcan - M. Çağatay Özdemir** 40

Türk Yurdu Yazarlarının Milliyetçiliğe Bakışına Bir Örnek: Ziya Gökalp • **Fahri Atasoy** 51

Türk Yurdu ve Kadın (1911-1918) • **Şefika Kurnaz** 58

İlk Türk Milliyetçilerinde "Türk" Algısı • **İkbal Vurucu** 65

İmparatorluktan Cumhuriyete Türk Yurdu'nda Modernleşme, Millî Kimlik ve Millî Dil • **Adnan Gül** 71

Türk Yurdu'ndaki Dil Yazıları-1 (1911-1918) • **İbrahim Atabey** 86

Türk Yurdu'nda Osmanlı Devleti'ne Bakış • **Mustafa Alkan** 102

Türk Yurdu Dergisinde (1911-1918) Vatan Temalı Edebî Metinler Üzerine Bir Değerlendirme ve Türk Yurdu Yazarlarında Vatan Kavramı • **Ülkü Gürsoy** 108

Türk Yurdu'nda Medeniyet Tasavvuru • **Levent Bayraktar** 118

Türk Yurdu Yazarlarının Cumhuriyet'e Bakışı • **İbrahim Karaer** 135

Türk Yurdu Şiiri • **Gıyasettin Aytaş** 144

1911-2010 Yılları Arasında Türk Yurdu Dergisinde Yayımlanan Eğitimle İlgili Yazılar • **Eriman Topbaş** 151

Türk Yurdu Dergisinin Kadın Yazarları (1911-2011) • **S. Tunay Kamer** 165

Ömrünü Türk Milliyetçiliği Ülküsüne Adayan Adam Türk Yurdu Genel Yayın Müdürlerinden Galip Erdem • **Osman Oktay** 170

İzmir Türk Ocağı Tamimi 180

Türk Ocakları ve Harf İnkılabı • **Günver Güneş - Müslime Güneş** 183

Türk Ocakları Afyonkarahisar Şubesi (1914-1931) • **Yusuf İlgar** 193

Hatıraların Işığında Denizli Türk Ocağı Şubesinde İkinci Dönem **Hasan Kallimci** 207

Cumhuriyet Döneminde Muğla Türkocağı ve Faaliyetleri **Bayram Akça** 215

1931'de Kapatılan Antalya Türk Ocağı ve Mal Varlığının Akıbeti **Muzaffer Deniz** 218

Zonguldak Türk Ocağı (1923 - 1931) • **Ömür Çelikdönmez** 224

Trabzon Türk Ocağı'nın Kuruluşu • **Zehra Arslan** 229

AYIN YORUMU • Kanuni "Muhteşem Yüzyıl" Filmi Üzerindeki Tartışmaların Arka Planı • **Nuri Gürgür** 234

DÜŞÜNCELER • Yeni "Türko-Fobya" Dalgası • **Oya Akgönenç** 236

PORTRE • Unutulmayan İsimler / Kerkük Türküleri Artık Öksüz **Mahir Nakip** 239

KİTAP • "Bozkurtlar"ı Yeniden Okurken • **Feyzi Ersoy** 241

KİTAP • Türk Modernleşmesi Sürecinde İktidar ve Din **Hilmi Demir** 244

Türk Dünyasından Haberler 246

Türk Ocaklarından Haberler 248

Ömrünü Türk Milliyetçiliği Ülküsüne Adayan Adam

TÜRK YURDU GENEL YAYIN MÜDÜRLERİNDEN GALİP ERDEM

OSMAN OKTAY

Türk Ocaklarının yayın organı olan *Türk Yurdu* mecmuasının ömrü aslında Ocak'tan daha uzun. Türk Ocaklarının resmî kuruluşu 12 Mart 1912 tarihinde gerçekleşirken, 18 Ağustos 1911 tarihinde faaliyete geçen Türk Yurdu Cemiyeti, 24 Kasım (Teşrin-i sani) 1911'de, "Türklüğe hizmet etmek ve faide dokundurmak" maksadıyla ve *Türk Yurdu* adıyla bir dergi çıkardı. Mehmet Emin (Yurdakul), Ağaoğlu Ahmet ve Akçuraoğlu Yusuf gibi isimler hem Türk Yurdu Cemiyeti, hem de Türk Ocağının kurucuları arasındaydılar. Dolayısıyla her iki kuruluşun kaynaşması ve Türk Ocağı çatısı altında birleşmesi zor olmadı. Hal böyle olunca *Türk Yurdu* dergisi de Türk Ocaklarının yayın organı oluverdi. Günümüzde artık yüz yıllık koca bir çınar olan dergi, yukarıya da aldığımız, "Türklüğe hizmet etmek ve faide dokundurmak" düsturundan hiç taviz vermeden yayın politikasını sürdürüyor.

Derginin yayın politikası elbette gelip geçen Türk Ocakları yönetimleri ve genel yayın yönetmenlerince belirlenmiş; içinde bulunulan şartlara göre öze tesir etmeyen bazı nüanslar söz konusu olabilmiştir. Çünkü yüz yıllık bir dönem içerisinde koca Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü, Balkan bozgunu, Çanakkale destanı, Kurtuluş Savaşı, Cumhuriyet'in ve dolayısıyla yeni bir Türk devletinin kuruluşu, Kore'ye, Kıbrıs'a asker gönderilmesi, ihtilaller, seçimler, farklı iktidarlar, ekonomik, sosyal ve kültürel değişimler, terör belası vb. sıralayabileceğimiz pek çok olay cereyan etti, etmeye devam ediyor. Dış güçlerin Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve dünya üzerinde Türk varlığının sürdürüldüğü her coğrafya üzerindeki emelleri bitmedi, bitmeyecek. Buna bir de dışarıdakilerin içimizdeki uzantıları eklenince, her şeyin güllük gülistanlık olmadığı açıktır. Dolayısıyla, Türk Ocaklarına ve *Türk Yurdu*'na olan ihtiyaç tıpkı 1911'lerde, 12'lerde olduğu gibi devam ediyor. Üstelik bir bölücülük ve ihanet fitnesiyle karşı karşıya olduğumuz düşünülürse, bu ihtiyacın daha da arttığını söyleyebiliriz.

Yukarıda sıraladığımız çalkantılı dönemlerde *Türk Yurdu*'na fikir, düşünce ve yazılarıyla destek verenler arasında ünlü edebiyatçılarımızdan Mehmet Emin Yurdakul, Ahmet Hikmet Müftüoğlu, Ömer Seyfettin, Ali Canip Yöntem, Fuat Köprülü, Abdülhak Hamit Tarhan, Faruk Nafiz Çamlıbel, Orhan Seyfi Orhon, Halide Edip Adıvar, Abdülhak Şinasi Hisar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Halide Nusret Zorlutuna, Arif Nihat Asya ve benzerleri ile değerli düşünür ve fikir adamlarımızdan Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu, Gaspıralı İsmail, Sadri Maksudi Arsal, Rıza Tevfik Bölükbaşı, Remzi Oğuz Arık, Hilmi Ziya Ülken, Hüseyin Namık Orkun, Zeki Velidi Togan, Mümtaz Turhan, Faruk Sümer, Osman Turan gibi daha pek çok ismi sayabiliriz. *Türk Yurdu*'nun 100. Yılı dolayısıyla çıkarılacak "Anıt Sayılar" içerisinde sanırım bunların bir dökümü yapılacaktır.

1959 yılında, ünlü tarihçi ve Trabzon Milletvekili Prof. Dr. Osman Turan'ın Türk Ocakları Genel

Başkanlığına gelmesinden sonra dergi yeniden tasarlandı. Ağustos 1959 tarihli *Türk Yurdu* dergisinin kimlik bilgileri arasında şu isimlere rastlıyoruz: Sahibi Prof. Dr. Osman Turan. Müşavirler: Ömer Rasih Öztürkmen, Erdoğan Cemil Okçu. Umumi Neşriyat Müdürü: Mehmet Galip Erdem *(Dergi istihbaratında görev alan Yücel Hacaloğlu'nun anlattığına göre, müşavir Ömer Rasih Öztürkmen, asıl adı Galip Erdem olmasına rağmen onda büyük bir istikbal gördüğü için "Meşhur adamlar hep iki isimli olur. Sen de adını Mehmet Galip olarak kullan" demiş ve dergi künyesine öyle yazdırtmıştır).* İstihbarat: Mehmet Çavuşoğlu, Yücel Hacaloğlu, İbrahim Metin, Metin Erson. İdare Şefi: Şadi Pehlivanoğlu. Dâhili Neşriyat: Ayhan İnal. Harici Neşriyat: Dr. Nevzat Yalçıntaş. Bu sayının yazar ve şair kadrosu da oldukça zengindi ve şöhretli isimlerden oluşuyordu: Prof. Dr. Osman Turan, Prof. Dr. Necati Akder, Samiha Ayverdi, Dr. İzzeddin Şadan, Muhammed Hamidullah, Doç. Dr. İbrahim Kafesoğlu, Atsız, Doç. Dr. Faruk Sümer, Hızaloğlu M. Zihni, Cahit Obruk, Ziyaeddin Babakurban, Azmi Güleç, Prof. Dr. Z. Fahri Fındıkoğlu, Doç. Dr. Tahir Çağatay, İsmail Hami Danişmend, Ali Püsküllüoğlu, Doç. Dr. Nurettin Topçu, Prof. Dr. Saadet Çağatay, Emin Ülgener, Dr. Hasan Ferit Cansever, Erich Fromm, Prof. Dr. Şakir Berki, Dr. Turhan Tufan Yüce, Şadi Pehlivanoğlu, Şevket Raşit Hatiboğlu, Prof. Dr. Celal Saraç, Doç. Dr. Faruk Kadri Timurtaş, Mehmet Önder, N. Harpoğlu, Mehmet Turan Yarar, Ayhan İnal, Safiye Erol, Arif Nihat Asya, Halide Nusret Zorlutuna, Erdoğan Cemil Okçu, Doç. Dr. Oktay Aslanapa, Y. Mimar Behçet Ünsal.

Yazımıza konu olan Galip Erdem, bu dönemde genel yayın müdürlüğü görevinde yaklaşık iki yıl kalabildi. Çünkü Türkiye yeni bir bunalıma sürüklenmiş, Türk milletinin iradesiyle iş başına gelen Adnan Menderes Hükümeti, 27 Mayıs 1960 Darbesi ile alaşağı edilmiş, aynı zamanda Trabzon milletvekili olan Türk Ocakları Genel Başkanı Osman Turan da -ihtilal mantığı ile- tutuklanmıştı. Galip Erdem'in o sıralardaki Türk Ocağı günlerini, âcizane kaleme aldığım Kendini Unutan Adam isimli eserimde, tamamen hatıralara dayanarak şu ifadelerle anlatmıştım:

"Ankara'da, tarihî Türk Ocağı binasında kalıyordu. Orası, Türk milliyetçilerinin toplanma yeriydi. O sıralarda Türk Ocağı müdürü olan Dr. Sadettin Bilgiç (Koca Reis) daha sonra kaleme aldığı hatıralarında onun için şunları yazacaktı: "Galip henüz gençti, derviş meşrep insandı. Etrafındaki arkadaşlarla ve gençlerle çok iyi münasebetler kuruyor, onlara birçok konuda yol ve yordam gösteriyordu. Bekârdı; geceleri geç saatlere kadar sohbet ediyor, gündüzleri ikindiye kadar yatıyordu."

Onun gayreti, pratik zekâsı ve tanıyan herkesi kıskandıran bilgisi Türk Ocağı Umumî Reisi Prof. Dr. Osman Turan'ın da dikkatini çekti. Akademik çalışma yapmasını, üniversiteye intisap etmesini istiyordu; kabul etmedi. Kendi kulvarında yürüyecekti. Kurallar silsilesi içine girmek ona göre değildi.

Aralarında Sadi Somuncuoğlu, İbrahim Metin, Nuri Gürgür, Cengiz Gökçek, Şerafettin Yılmaz, Halil Özyıldız, Acar Okan, Metin Erson, Yavuz Bülent Bakiler ve Oğuz Çetinoğlu gibi isimlerin de bulunduğu gençlere "ağabeylik" yapıyordu. Onların fikrî yapılanmasında, Türk milliyetçiliği ve ülkücülük anlayışlarının zenginlik ve muhteva kazanmasında büyük rol oynadı. Gençler onu çok seviyorlardı. Öyle ki, geçen zaman içinde soyadı olan "Erdem" adeta unutuldu ve hep "Galip Ağabey" oldu. Kendisinden küçüklerin, yaşıtlarının ve hatta büyüklerinin ağabeyi idi. Bunda, onu olduğundan yaşlı gösteren fiziği kadar hemen herkesi etkisi altına alan bilgi birikiminin de etkisi büyüktü.

Nuri Gürgür, Galip ağabeyin bu özelliklerini anlatırken:

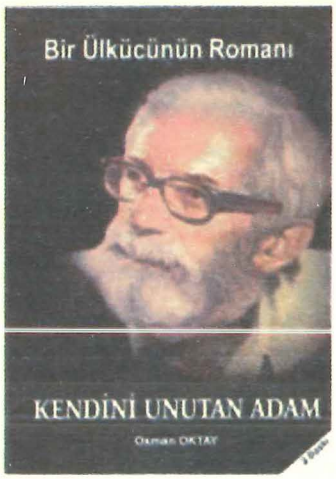
"Müthiş zeki bir insandı, dedi. Bu zekâyı tamamlayan güçlü bir hafıza, derin bir dikkat ve muhakeme kudreti vardı. Bunlara ilâveten yazılı ve sözlü; mükemmel ifade gücüne sahipti. Türkçeyi konuşurken de, yazarken de çok güzel kullanırdı. Muhakeme ve hükümlerinde doğruları kolaylıkla tespit eden; ölçülerini isabetli kılan kültür birikimiyle tarih bilgisine ve şuuruna sahipti. Bizlerle birlikte daha kaç nesil doğru parametreleri Galip Erdem'de görüp öğrendi. Ehliyet ve istidat sahipleri için emsalsiz bir eğiticiydi. Kendine has üslûbuyla sıkmadan, tahakküm etmeden öğretirdi."

Sadi Somuncuoğlu'nun tespitleri de bundan farksızdı:

"Kırk yılı aşan bir zaman dilimi içerisinde yetişen nesillerin Türk milliyetçiliği ülküsünü doğru olarak kavramasında tasavvurları aşan hizmeti olmuştur. Bugün milletimize aşkla ve şuurla bağlı bir hizmet çizgisinde yürüyen neslin büyük kısmı onu çok iyi tanır. Yetişmiş insanımızın fikir ve kültür darağacında Galip ağabeyden bir şeyler mutlaka vardır."

Yavuz Bülent Bakiler'in yazdıkları ise bu anlatılanların belgesi gibiydi:

"Galip Erdem hep asil yaşayan ve asil ölen ağabeylerimden biri oldu. Onu 1955 yılında Ankara'da tanıdım. Yüksek tahsil için yola çıkmadan önce babam beni karşısına oturttu ve çok kesin bir ses tonuyla konuştu:

Ankara'ya iner inmez Hukuk Fakültesine kaydını yaptıracaksın. Sonra gidip Serdengeçti Osman Yüksel'i bulacak; ondan seni Türk Ocağına götürmesini isteyeceksin. Yeni bir muhite karışıyorsun. Bu yeni muhitte yeni arkadaşlarını Türk Ocağına gidip gelenler arasından seçeceksin. Oradaki büyüklerini dinleyeceksin!

Yavuz Bülent, babasının söylediklerini aynen yaptı ve Ankara'da Osman Yüksel Serdengeçti'yi buldu; birlikte Türk Ocağına gittiler. Serdengeçti ona Türk Ocağı binasını gezdirdikten sonra Ziya Gökalp Odası'na götürdü. Odada bir sohbet ortamı vardı; içeride bulunanlardan birini işaret parmağı ile göstererek:

"İşte bu, Ziya Gökalp gibi durmadan araştıran, okuyan, yazan, konuşan Galip Erdem, dedi. Burada senin yeni ağabeylerinden birisi de o olacak!"

Öyle oldu...

Galip Erdem, *Türk Yurdu*'nun genel yayın müdürlüğünü başarıyla yürütmüş, derginin çehresi ve muhtevası ayrı bir havaya bürünmüştü. O yıllarda *Türk Yurdu* Türkiye'nin en mükemmel, en pahalı dergilerinden biriydi.

Genel yayın müdürü olarak o, *Türk Yurdu*'nda daha çok kitap tenkit yazıları hazırlıyordu. Derginin 50. yılına rastlayan ve Nisan 1960 tarihini taşıyan 283. sayısında Kırım Türklerinden Cengiz Dağcı'nın *Onlar da İnsandı* isimli romanını tanıtmıştı. Yazısının girişinde, malum çevrelerin bu esere ilgisiz kalmaları bir yana karşı tavır almalarını "mânâlı ve ilgi çekici" bulduğunu belirterek şunları ifade ediyordu:

"Bu yazımızla son yılların -tabii Türk edebiyatı ölçüsünde- en başarılı romanı olarak gördüğümüz Onlar da İnsandı'yı kısaca tanıtmaya çalışırken aynı zamanda, malum çevrelerin bu esere karşı gösterdiği ilgisizliği ve bu ilgisizliğin sebeplerini belirtmeğe de gayret edeceğiz. Böylece ısrarlı, inatçı ama mutlaka iyi tanzim edilmiş devamlı bir faaliyetin neticesi olarak sanat dünyamıza hâkim kılınmak istenen anarşiyi, tersine çevrilen değer ölçülerinin kaynağını bir nebze daha aydınlığa çıkarabilmeyi ümit ediyoruz."

"Sanat dünyamıza hâkim kılınmak istenen anarşi" ile "tersine çevrilen değer ölçülerinin kaynağı" geçen zaman içinde aydınlığa çıkarıldı; ama malum çevrelerin tavrında bir değişiklik olmadı.

27 Mayıs 1960 İhtilali aslında yalnızca mevcut iktidara değil, Galip Erdem'e de yapılmıştı. Çünkü bekâr olduğu için Ocak'ta kalıyor, Türk Ocağı Müdürü Sadettin Bilgiç'in anlattığı gibi gece geç saatlere, bazen sabahlara kadar okuyor ve orada uyuyakalıyordu. Tabii, ondan sonra da uyandır uyandırabilirsen! Nitekim ihtilal gecesi de öyle oluyor. *Türk Yurdu* dergisinin muhabirlerinden Metin Erson, ihtilali haber alır almaz sokağa çıkma yasağına da aldırmadan sabahın erken saatlerinde Türk Ocağına gelir. Üst katta, Galip Erdem'in kaldığı odanın kapısı önünde durur, kapı kilitlidir. Onu uyandırmanın ne kadar büyük bir mesele olduğunu bildiği için bir taraftan kapıya şiddetle vururken bir taraftan da avazı çıktığı kadar bağırır:

"Galip ağabey! Kalk, ihtilal oldu!.."

Kapıya kaç defa vurdu, kaç defa bu sözü haykırdı bilinmez; ama içerden bir cevap alamaz. Metin Bey, onun belki daha bir iki saat öncesine kadar kitap okuduktan sonra uykuya daldığından emin olmasa: "Yok! Herhalde bu gece burada kalmadı." diye çekip gidebilirdi. Kapıya vurmaya ve o cümleyi seslendirmeye devam eder:

"-Galip ağabey! Kalk, ihtilal oldu!.."

Derken içeriden öfkeli bir ses duyar:

"Defool!.. Beni uyandırmak için şimdi de ihtilal mı yaptırıyorsunuz?"

"Yemin ediyorum ağabey! Vallahi de billahi de ihtilal oldu. Hadi, kalk!.."

Kalkar...

Türk Ocağı müdavimlerinden Sadi Somuncuoğlu, o gece İbrahim Metinlerin Yeni Mahalle Dokuzuncu Durak'taki evlerinde kalmıştır. Nuri Gürgürler de dördüncü durakta oturmaktadırlar. Buluşup Türk Ocağına gelirler. Ne olup bittiğini anlamak için sabırsızlanırlarken Metin Erson'dan Galip ağabeyi uyandırma sahnesini dinleyince gülerler gülmesine

de meraktan çatlamak üzeredirler. Galip ağabeylerini de yanlarına alıp milliyetçi büyüklerinden eğitimci Zeki Sofuoğlu'nun evine giderler.

Orada onları bir sürpriz beklemektedir. Zeki Bey kollarını açarak "Gözümüz aydın çocuklar" diyerek hepsini kucaklar.

Oradakiler "Hoca ihtilalin etkisiyle aklını kaçırmış olmalı" diye düşünmeye başladıkları anda Galip Erdem sorar:

"Hayrola Hocam? Gözümüz niye aydın oluyor?"

"Radyodaki sesi duymadın mı Galip?"

"Uykudaydım Hocam! Kim konuştu?"

"Alparslan Türkeş!.."

Nasıl sevinirler, nasıl! Öyle ya, "İhtilalcilerin sözcülüğünü ta 1944'lerde yaşanan Türkçülük hareketinin kahramanlarından Alparslan Türkeş yaptığına göre demek ki ihtilali yapanlar Türk milliyetçileridir!"

Birkaç gün sonra Millî Birlik Komitesi ilân edilince sevinmelerini gerektirecek bir durumun olmadığını anlarlar. İhtilalcilerin içinde, onların kafalarına uyanlar sayıca daha azdır. Nitekim bir süre sonra da Alparslan Türkeş ve arkadaşları tasfiye edilirler.

Günler heyula içerisinde geçip giderken, *Türk Yurdu* dergisinin müşavirlerinden Ömer Öztürkmen *Tercüman* gazetesine yazı işleri müdürü olmuştu. Giderken, yakından tanıdığı ve kabiliyetlerini çok iyi bildiği için "Meşhur adamlar hep iki isimli olur. Senin adın da Mehmet Galip olsun" dediği Galip Erdem'i de yanında götürdü. Henüz otuz yaşında olan Galip Erdem, *Türk Yurdu* dergisinin genel yayın müdürlüğünden sonra zamanın en büyük gazetelerinden biri olan *Tercüman*'ın başyazılarını yazmaya başladı. Yazıları büyük ilgi görüyor, okuyucular bu yazıları kimin yazdığını merak ediyorlardı. Onda bir Peyami Safa havası seziliyordu. Nihayet gazete yönetimi tarafından adını kullanarak köşe yazıları yazması istendi ve "Mektuplar" başlığı altındaki ilk yazısı 01 Ağustos 1961 tarihli *Tercüman* gazetesinde, "Sohbet" başlığı ile çıktı. Bu yazısında, okuyucularıyla tanışırken şu ifadeleri kullanıyordu:

"...Yalanla gerçeğin birbirine karıştığı, iyi ile kötünün kolay kolay seçilemediği bir yola giriyorum. Belki de en iyi niyetlerle bu yolculuğa çıkanların birçoğu kendi kendilerinin kurdu kesilmişlerdir. Hele bazıları kendilerini yiyip tükettikten sonra masum ve mazlum, üstelik aynı zamanda âlicenap bir halkın mukaddesatını kemirerek yaşamışlardır. Hâlâ da yaşıyorlar. Böylelerine acıyorum. Yegâne tesellim, 'ifrit'i yenmiş ve Türklük sevgisini ebedî bir aşk haline getirmiş hakikî kalem kahramanlarının da mevcudiyetidir. Fânî âleme veda edenleri rahmetle, yaşayanları hürmetle anıyorum. Ehliyet ve kifayetlerinden elbette ki çok uzağım. Ama gene de 'maddeci'lerin en ustası olmaktansa; bir ömür boyu 'ülkü erleri'nin peşinden gitmeyi, -hatta ifademi mazur görünüz- hep 'çırak' kalmayı tercih ederim."

"Bâb-ı Ali'nin öyle bir havası var ki kalemin sürçmemesi, sözün şaşırmaması ve bilhassa istikametin değişmemesi çok zor. Daima sevginizden kuvvet alacak, ilginize lâyık olmaya çalışacağım. Yazacaklarımı dost gözü ile okumanıza, hatalarımı müsamaha ile karşılamanıza ve hepsinden önce Tanrı'nın yardımına muhtacım. Ara sıra benim için dua ediniz."

"Bâb-ı Ali'nin havası" onun kalemini sürçtüremedi, sözünü şaşırtamadı, istikametini değiştiremedi. Çünkü prensibi belli idi. O, "Bu gazetede belki inandıklarımın hepsini yazamayacağım; ama inanmadıklarımı asla yazmayacağım" diyordu. Nitekim 1961'den 1966 sonuna kadar *Tercüman*, *Yeni İstanbul*, *Son Havadis*, *Bâb-ı Ali'de Sabah* ve *Zafer* gibi günlük gazetelerde yazdı. Her gazetedeki ilk yazısında o prensip cümlesi mutlaka geçiyordu: "Bu gazetede belki inandıklarımın hepsini yazamayacağım; ama inanmadıklarımı asla yazmayacağım!" Bu prensibinden taviz vermediği için de kendi ifadesiyle: "Bu gazetelerin birinden ayrıldı, dördünden kovuldu!"

Oralardan kovulsa da, çağırıldığı bir yer, bir ocak, bir yurt vardı. 1912 yılında, 766 sıra numarasıyla Türk Ocağına üye olup; 1912-1931, 1949-1959 ve 1961-1966 dönemlerinde uzun yıllar Türk Ocağı umumi reisliği yaptığı için "Türk Ocağı ve Hamdullah Suphi ikiz kardeş gibidirler; muhakkak biri diğerini hatıra getirir" denen Hamdullah Suphi Tanrıöver 1966 yılında vefat edince, yapılan kurultayda Prof. Dr. Osman Turan, 27 Mayıs 1960 ihtilaliyle bırakmak zorunda kaldığı Türk Ocakları genel başkanlığına yeniden seçildi. Osman Hoca'nın *Türk Yurdu*'nun başına getirmek istediği isim belli idi: Galip Erdem...

Türk Yurdu'nun Aralık 1967 tarihini taşıyan ve "Yeni Bir Hamlenin Eşiğinde" sloganıyla çıkan 342. sayısının kimlik bilgilerinde şu isimler yer alıyordu: Sahibi: Prof. Dr. Osman Turan, Umumi Neşriyat Müdürü Galip Erdem, Teknik Sekreter: Mehmet Nedim Budak. Bu sayının yazar ve şair kadrosuna baktı-

ğımızda şu isimleri görüyoruz: Abdülhadi Toplu, Adnan Ötüken, Ahmet İyioldu, Ahmet Kabaklı, Ahmet Muhip Dranas, Arif Nihat Asya, Ayhan İnal, Ayvaz Gökdemir, Prof. Dr. Bahaeddin Ögel, Dündar Taşer, Emin Bilgiç, Emine Işınsu, Prof. Dr. Faruk Sümer, Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu, Kamil Turan, Mümtaz Turhan, Necmeddin Hacıeminoğlu, Nihat Sami Banarlı, Nuri Gürgür, Şaban Karataş, Zeki Velidi Togan, Bekir Sıtkı Erdoğan, Halide Nusret Zorlutuna, Mehmet Çınarlı, Mustafa Necati Sepetçioğlu, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Yavuz Bülent Bakiler, Rafet Körüklü, Dilaver Cebeci.

"Yeni Bir Hamleye Doğru" başlıklı sunuş yazısını kaleme alan Umumi Neşriyat Müdürü Galip Erdem şunları ifade ediyordu:

"Türk fikir hayatının gelişmesini sağlayacak müsait bir zemin üzerinde bulunduğumuzu sanıyoruz. Okuma alışkanlığı artık gelişmeye başlamış, okuduklarına göre hüküm verenlerin sayısı çoğalmıştır.

Türk milliyetçiliğine aykırı fikirlerin sahipleri, bilhassa aşırı solcular okuma isteğinin artışını kendi hesaplarına gayet iyi değerlendirmişlerdir. Nitekim ilmî bir değer taşımamaları ve samimiyetten mahrum oluşları yanında, propaganda gücü son derece tesirli bir solcu neşriyat sağanağı piyasayı adeta istila etmiştir. Diğer taraftan milliyetçi neşriyat hem yetersizdir hem de azdır. Bilhassa günlük siyaset endişelerinden uzak, ilmin icaplarına bağlı, düşünce haysiyetine saygılı ve belli bir zümrenin değil bütün Türk milliyetçilerinin sesi olabilecek vasıfta bir fikir dergisinin bulunmayışı eminiz ki dikkatlerinizden kaçmamıştır.

Türk Yurdu böylesine mühim bir boşluğu doldurmak ümidinin verdiği azimle bir hamleye daha başlıyor. Esasta Ocak fikriyatına ve milliyetçilik mefkûresine elbette bağlı kalınacak. Zamanın ve şartların gerektirdiği değişiklikler yapılarak yeniliklere imkân aranacaktır.

İstikbalimizin sahipleri olan ve propaganda bombardımanı altında bunalmış, neye inanacağını şaşırmış bir gençlik kitlesinin varlığını düşünerek; zamanımızın münakaşa edilen meselelerini aydınlatmak, memleketin ana davalarını anlatmak ve hal çarelerini göstererek mevcut fikir kargaşalığının durulmasına yardım etmek başlıca gayemiz olacaktır.

Türk okuyucusunun eline iyi bir dergi verebilmek ve 1968 yılında yepyeni bir Türk Yurdu'nda buluşmak ümidiyle..."

O yıllar malum... Bugün, "68 Kuşağı" diye hâlâ boy gösteren, memleketi ne hale getirdiklerini görmezden gelip "Darağacında üç fidan" edebiyatı ile zihinleri bulandırmaya çalışanların cirit attıkları, liseleri, fakülteleri, hatta mahalleleri işgal edip "kurtarılmış bölgeler" oluşturdukları günlerin başlangıcı. Türk Ocağını yönetenler ve *Türk Yurdu*'nu çıkaranlar işin nereye varacağını kestirerek karşı atağa kalkıyorlar. Bunun en iyi yayın yoluyla ve milletimizi, özellikle de gençlerimizi aydınlatarak yapılabileceğinin farkındalar. Ancak imkânsızlıklar peşlerini bırakmıyor. Devlet yönetiminde söz sahibi olanlar "zehre de karşıyız panzehre de" mantığı içerisindeler. Testiyi kıranla suyu dolduranı aynı terazide tartmaya kalkıyorlar. Hatta testiyi kıranların sesi daha çok çıktığı için onlardan yana tavır aldıkları bile oluyor. İyi niyet ve bir idealle başlatılan bu yeni *Türk Yurdu* hamlesi imkânsızlığın ve ilgisizliğin kurbanı olarak birkaç sayı sonra yayınına ara vermek zorunda kalıyor. Ancak, Genel Yayın Müdürü Galip Erdem'in tespitleri boşa gitmiyor. Türk milliyetçilerinin sesi olabilecek bir yayın hamlesi başlatılarak fikir, düşünce ve sanat alanında *Töre*, *Ocak*, siyasi alanda *Devlet*, gençliğin sesi olarak da *Bozkurt* dergileri belli aralıklarla yayın hayatına girerek büyük bir boşluğu dolduruyorlar. Bu dergiler ve o dönemde oynadıkları rol, sanırım yine *Türk Yurdu*'nun 100. Yıl Anıt Sayıları içerisinde değerlendirilecektir.

Türk Yurdu'nda iki dönem genel yayın müdürü olarak görev alan Galip Erdem, yukarıdaki satırlardan da anlaşılacağı gibi, öngörüleri kuvvetli olan bir düşünce ve fikir adamı idi. 1950'li yılların başında, İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencisi iken bir ara tutuklanarak cezaevine düşmüştü. Oradan babasına yazdığı mektup öngörülerinde ne derece isabetli ve haklı olduğunu göstermektedir. Babası onu, yanlarında büyüyen ve üvey annesinin yakın akrabalarından biri ile evlendirmek istemekte, idealist Galip Erdem ise buna karşı çıkmaktadır. Cezaevinden babasına yazdığı mektupta pek çok başka konu ile birlikte işte bu evliliğe karşı çıkışını ve geleceğe yönelik düşüncelerini şu satırlarla ifade ediyordu:

"...Yani bu iş, aslî rey sahibinin arzusu hilafına veya lâkaydisiyle bu hale dökülmüşse; bütün iyi niyetlerinize rağmen onun ve benim bedbahtlığımızı hazırlamış olursunuz. Birden kızmayınız ve izahımı okuyunuz. O, mesut olamayacaktır; zira elinizin altında büyümüş olmanın verdiği mihnetle size karşı hissettiği büyük saygıdan ötürü arzunuzu kıramayışının, gönlünce bir izdivaç yapamayışının ıstırabını

daima hissedecektir. Aşırı hassasiyeti malumunuzdur. Ben de mesut olamayacağım; çünkü bahtımda monoton bir hayat yazılı değildir. Bir gayem vardır. Hayatım, bu gaye uğruna yapacağım mücadeleler arasında geçecektir. Gayem, tahmin edebileceğiniz gibi, giderek tereddi eden millet sevgisi, din duygusu, ahlâk mefhumu gibi kıymet hükümlerini gittikçe kaybeden cemiyetimin bu durumuna karşı olacaktır. Bu yönde çalışmak bugün için iyi görülmektedir. Yarın vaziyet değişebilir. Memleketini düşünenler mahkûm edilebilirler. Ben de yolumdan ayrılmayacağım için bugün bir muvazenesizlik eseri düştüğüm hapishaneye yarın tam akılla düşebilirim. Bu itibarla benim hayat arkadaşım, ilerde sahip olacağım muhayyel mevkilere heves etmeyen, sadece şahsiyetimi ön plana alan, mücadelemden ötürü ıstırap değil iftihar duyan, sırasında bana yardımcı olan bir insan olmalıdır..."

Bu cümlelerde empati, sempati, ülkü, ideal, doğruluk, dürüstlük ne ararsanız var. Bunların da ötesinde mesela 30 yıl öncesinden 12 Eylül'ü ve 60 yıl öncesinden yozlaşmanın son haddine geldiği bugünleri görmek, görebilmek var:

"...Gayem, tahmin edebileceğiniz gibi giderek tereddi eden (gerileyen) millet sevgisi, din duygusu, ahlâk mefhumu gibi kıymet hükümlerini gittikçe kaybeden cemiyetimin bu durumuna karşı olacaktır. Bu yönde çalışmak bugün için iyi görülmektedir. Yarın vaziyet değişebilir. Memleketini düşünenler mahkûm edilebilirler. Ben de yolumdan ayrılmayacağım için, bugün bir muvazenesizlik eseri düştüğüm hapishaneye yarın tam akılla düşebilirim..."

O, gerçekten de yolundan ayrılmadı. "Bu gazetede belki inandıklarımın hepsini yazamayacağım; ama inanmadıklarımı asla yazmayacağım" diyerek koyduğu prensiplerinden hiç taviz vermediği için 1961-1966 yılları arasında birinden ayrılıp dördünden kovularak beş gazete değiştirmek zorunda kalmıştı. Şimdi ise dört yıl aradan sonra yeniden yazmaya başlıyordu. 7 Nisan 1969 günü *Devlet* dergisi, Türk milliyetçilerinin ufkuna bir güneş gibi doğdu. Galip Erdem'in o meşhur "Mektuplar" köşesi hazırdı ve işte ilk yazısının başlığı: "Milli Birlik Şartı!" Lütfen ve Allah aşkına bu yazının son bölümünü oluşturan şu satırları dikkatle okuyunuz:

"...Türk milletini sevmekte birleşenler, birbirlerini sevmekte birleşmeğe de mecburdurlar. Aksi takdirde millet sevgileri kimsenin inanmayacağı boş bir laftan ibaret kalır. Biliyoruz: Birbirimizi sevmemiz gerektiğinin yazılması kolaydır fakat uygulanması güçtür. Yine de dünya nimetlerine erişmek hırsının kışkırttığı nefsimizi yenmemizin yolları aranmalı, davranışlarımızın hesabını önce kedimize vermeliyiz. Kavganın devam etmemesi, millî birlik ve beraberlik şuurunun tam bir hâkimiyet kazanması milletimiz için bir varlık şartıdır. Tarihe bakınız, artık yalnız adlarını hatırladığımız milletleri düşününüz. Hepsinin içlerinden yıkıldığını, önce birbirleriyle dövüşmeye başladıklarını, nihayet düşmanlarına yem olduklarını göreceksiniz. Buna karşılık bugün izahında bile güçlük çektiğimiz büyük başarıların sahipleri, diğer üstünlüklerinden daha çok birbirlerini sevmenin muhteşem gücünden yararlanmışlardır.

...Birbirimizi sevmediğimiz vakit, diğer milletleri sevmeğe başlarız; fikrimizi paylaşmış görünen bir yabancıyı millettaşımızdan üstün tutarız. Başkalarının kavgasını benimser, çok defa farkına varmadan yabancı ideolojilerin hizmetine girer, düşmanın zaferi uğruna öz kardeşlerimizin kanını akıtırız. Böylece ihanet çukuruna düşeriz. Yarın, kaçınılmaz hesap günü geldiğinde şehitler yüzümüze tükürecektir."

Kırk kusur yıl önce kaleme alınan bu yazıdan bu güzel ülkede yaşayan herkesin ve özellikle Türk milliyetçilerinin bugün de alacakları dersler var, öyle değil mi? "Türk milletini sevmekte birleşenler, birbirlerini sevmekte birleşmeğe de mecburdurlar!"

Onun en çok üzerinde durduğu konuların başına sevginin geldiğini söyleyebiliriz. 1 Nisan 1966 tarihinde, *Babıâli'de Sabah* gazetesinde yayınlanan ve bayrama rastgelen "Yakarış" başlıklı yazısının son iki paragrafı şöyle:

"Sevmesini unuttuk, Allah'ım. Aşk yolunu bıraktık, kin yoluna girdik. Önce seni sevmeyi unuttuk, hatta seni sevmeyi suç saydık. Sonra birbirimizi sevmeyi unuttuk. Dostluğun hazzını teptik, düşmanlığın zehrine alıştık. Seni sevmeyince, birbirimizi zaten sevemezdik. Birbirini sevemeyen, birbirini yumruklamaya hazırlanan insanların artık bir millet sayılamayacaklarını, birlikte yaşama isteğinden gittikçe uzaklaşacaklarını düşünemedik. Sana iman yolunda kenetlenmedikçe, millete hizmet yolunda kuvvetlerimizi birleştirmedikçe sonumuzun kötü olacağını bilemiyoruz; gösterdiklerini görmekten korkuyoruz.

Güçsüzüz Allah'ım; bizi güçlendir. Mücadelemizde gerektiği gibi cesaretli değiliz, bize cesaret ver. Şu mübarek gününde sana sığınıyoruz. Doğruluktan ayırma bizi; şeytana uymaktan, nefislerimize köle olmaktan koru. Sapıtmış kullarını ıslah eyle. Seni

sevmekte birleşelim. Yaşamanın gayesini dünya nimetlerinden ibaret görmeyelim; daha üstün hazların varlığını öğrenelim."

12 Eylül yönetimi zamanında yazdığı meşhur yazılarından biri "Sevmeyi Öğrenmek" başlığı altında yayınlanmıştı ve bu yazısı da şu muhteşem cümle ile bitiyordu: *"Başka noksanlarımız da elbette vardır. Ama asıl noksanımız, yeterince sevmesini hâlâ öğrenememiş olmamızdır."*

Şimdilerde bunu öğrenmiş olmayı ne kadar da isterdik, değil mi?

12 Eylül 1980... Galip Erdem'in o tarihten 30 yıl önce düştüğü hapishaneden babasına yazdığı mektuptaki ifadelerini bir daha hatırlayalım:

"...Bir gayem vardır. Hayatım, bu gaye uğruna yapacağım mücadeleler arasında geçecektir. Gayem, tahmin edebileceğiniz gibi giderek tereddi eden (gerileyen) millet sevgisi, din duygusu, ahlâk mefhumu gibi kıymet hükümlerini gittikçe kaybeden cemiyetimin bu durumuna karşı olacaktır. Bu yönde çalışmak bugün için iyi görülmektedir. Yarın vaziyet değişebilir. MEMLEKETİNİ DÜŞÜNENLER MAHKÛM EDİLEBİLİRLER. BEN DE YOLUMDAN AYRILMAYACAĞIM İÇİN BUGÜN BİR MUVAZENESİZLİK ESERİ DÜŞTÜĞÜM HAPİSHANEYE YARIN TAM AKILLA DÜŞEBİLİRİM..."

Buna bir kehanet mi denir yoksa ne denirse işte o günler gelip çatmıştı. Galip Erdem hapishaneye düşmedi ama düşenlerin ve ailelerinin avukatı, koruyucusu, dert babası oldu. 12 Eylül aynı zamanda onun yeniden doğduğu, zayıf, hastalıklı bünyesine can ve kan geldiği günlerin başlangıcı idi. O, zayıflıktan kendini zor taşıyan bünyesi dipdiri kesilmiş, kamburu adeta dikleşmiş, gece zaten olmayan uykusu gündüzleri de kendisini terk etmişti. Yalnız bir sıkıntısı vardı. Yağacak ama bir türlü boşalamayan bulutlar gibiydi. Bir gün eline kurşun kalemini aldı ve başladı o meşhur beyaz çizgili kâğıtlarına yazmaya:

Ankara, 26.11.1980

Sayın Orgeneral Kenan EVREN

Devlet Başkanı

"Adım Galip Erdem... Halen Başbakanlık müşaviriyim. Elli yaşındayım. Daha önce bazı gazetelerde fıkra yazarlığı yaptım."

"Size müracaat edişimin, böyle bir rapor yazıp kıymetli vakitlerinizi alışımın sebebi şudur: Ben elli yıllık ömrümün en az otuz yılını, mensubu olmaktan gurur duyduğum milletimi sevmekle, Türklüğün dostlarını ve düşmanlarını tanımakla geçirdim. Milletin bütünlüğü ve vatanın bölünmezliği ilkelerinin karşılaştığı tehlikeleri çok iyi bilirim..."

"... 12 Eylül sonrası uygulamalardan çıkardığıma göre hareketinizin başlıca hedefi ülkücü gençlik ve Milliyetçi Hareket Partisidir. Ben, -memuriyetle geçinmek zorunda kalmadığım zamanlarda- genel idare kurulu üyeliği sıfatını taşıdığım için MHP'yi ve yöneticilerini çok iyi tanırım; MHP'nin ülküsünü, fikirlerini, gayelerini ve hedeflerini iyi bilirim; aynı zamanda paylaşırım. Şu anda MHP yöneticilerinin hepsi "içeride" oldukları için en sağlıklı bilgileri benden alabilirsiniz. Ülkücü gençliği de çok iyi tanırım. 12 yıldan beri binlercesinin canına, on bine yakınının yaralanmasına, binlercesinin cezaevlerinde çürümesine mal olan çok şiddetli bir mücadeleye neden, kimlere karşı ve hangi değerlerin korunması için katıldıklarını çok iyi bilirim. Kültür ve eğitim sahasındaki eğitimlerine, Türk milletinin dünya durdukça yaşaması için nelere bağlı kalınması gerektiğinin şuuruna varmalarına, elimden geldiğince yardımcı olmuşumdur. ..."

"... Bilirim, kudret sahiplerinin dalkavuğu çoktur. Her kararınızı, her tasarrufunuzu şiddetle alkışlayanlar elbette bulunacaktır. Bir de lütfen benim gibi yalnız Allah'tan korkan, yüreğindeki millet sevgisinden başka bir zenginliği olmayan, kimseden hiçbir şey istemeyen ve beklemeyen, yaşamakla ölmek arasında artık fark görmeyen birini dinleyin. ..."

Mektubun bundan sonraki bölümlerinde 12 Eylül öncesinde yaşanan olayların geniş bir tahlili ile birlikte ülkücülüğün savunmasını yaptı ve satırlarını şöyle bitirdi:

"Saygıdeğer Komutanım;

Elli yıllık ömrümün en az otuz beş yılını milletimi düşünmek ve hizmet etmeğe çalışmakla geçirmenin verdiği cesaret, okuyacağınızı umduğum raporu hazırlamanın yegâne kaynağıdır. Yalnız inandıklarımı, bildiklerimi, düşüncelerimi ve çok üzüldüğüm bahislerde duygularımı yazdım.

Kaçınılmaz gün gelip de "mahkemelerin en yücesinde" yargılandığım zaman eğer sorulursa, aynı şeyleri söylerim. Korktuğum için değil ama hem sizi yormamak ve üzmemek istediğimden, hem de faydasız olacağını düşündüğüm için bazı konuların teferruatına hiç girmedim. Sizden bir tek dileğim var: MHP'liler ve ülkücüler, eğer öyle olması gerektiğinin faydasına inanılıyorsa yargılansınlar, cezalandırıl-

sınlar. Ama lütfen, devleti yıkmağa çalışmakla, milleti sevmemekle, vatanı bölmekle suçlanmasınlar. Dileğim yaşayanlar hesabına değil, "Bir gül bahçesine girercesine şu kara toprağa giren" binlerce şehit adınadır, ruhlarının huzuru içindir. Onlar; neden, kimin uğrunda ve hangi değerleri yaşatmak için öldüklerini biliyorlardı. İnanıyorum ki, bugün olmazsa yarın millet de bilecektir, tarih de bilecektir. İstiyorum ki siz de bilesiniz ve başkalarına öncülük edesiniz.

Hepsi bu kadar... Ötesi benim için önemli değil. Allah'a inanırım ve takdirin tedbirden önce geldiğini bilirim. Derin Saygılarımla."

Galip ERDEM

Başbakanlık Müşaviri

NOT: Meşguliyetinizin fazlalığı yüzünden okuyamamanız ihtimali hesaba katılarak, Millî Güvenlik Konseyinin Sayın Üyelerine ve Sayın Genel Sekreterine de birer sûret yollanmıştır.

Bu mektup oldukça uzundu. Daha sonra Ocak yayınları tarafından 90 sayfalık bir kitap olarak basıldı. Genelde okuma alışkanlığı olmayan bir millet olduğumuz için -herhalde- komutanlarımız da bize benziyorlardı ki onun için bu mektupla ilgili bir işlem yapmadılar. Ya da kim bilir, "Adam haklı ama biz de bir ihtilal yaptık nitekim" diyerek işlerine planladıkları gibi devam ettiler. Ona düşen bir şey vardı. 1955 yılında Ankara Hukuk Fakültesinden mezun olup İzmir'de stajını yaptıktan sonra bir kutunun ya da bir sandığın içine attığı avukatlık diplomasını arayıp buldu. Dostları da bir cüppe hediye edince Avukat Galip Erdem kılığına bürünüverdi.

Tutuklu gençler onun gelmesini dört gözle bekliyorlardı. Çünkü en iyi ona açılıyor, her sıkıntılarını ancak ona anlatabiliyorlardı. Çünkü o, her şeyden önce bir ağabeydi:

"Galip ağabey! Şefkat Başkanla Hasan Başkana iddianamenin onuncu sayfasını; Ekici ile Muhsin Başkana da on beşinci sayfasını gönder. Ben de buradaki arkadaşların savunmalarına yardımcı olacağım. Bana da Başbuğ'un savunmasının yüz sayfasını gönderiver!"

"-Emrin olur abî!"

"-Ağabey! Savunmalar yirmi sayfa eksik geldi, ne yapalım?"

"-Ulan diplomasız hukukçu! Fotokopi çekecek para bulamadık; mektupların cevabını bekliyorum. Hele bir gelsinler!.."

"-Galip ağabey! Avukat Sebahattin'e söyle; Tevfik'in kendisine verdiği mektubu Beyhan'a ulaştırsın. Aşkından yatamıyor zavallı!"

"- Tamam ulan kerata, tamam... İşin gücün gırgır, şamata!"

"- Galip ağabey! Safiye ile Ekici'yi, bizimle de Yazıcıoğlu'nu görüştürmelisin!"

"- Tamam sayın büyüğüm, başka emirlerin var mı?"

"- Galip ağabey, teşekkür ederiz!"

"- Kız Safiye! Sen kocanla şöyle çekil!.. Büyüklerimizin Muhsin Başkanla özel görüşmeleri varmış; biz yalnız bırakalım!"

"- Galip ağabey! Elbiselerimi içeride arkadaşlara bıraktım da böyle eşofmanlarla çıkıp geldim... Bana..."

"- Tamam abicim, anladık! Erol, hadi bakalım, sayın büyüğümüzü mağazada baştan aşağı giydirelim de Samsun'a götür; anasına babasına teslim et!.. Ha, Erdem; oradaki değerli büyüklerimden Mustafa G.'e selamımı söyle, bu yılki zekatını bana göndersin!"

"- Galip ağabey! İstanbul'dan Celal Adan'la arkadaşları geldiler. Dosyalarını Metris'e bırakmışlar. Onların savunmaları ne olacak?"

"- Çaresine bakarız abicim!"

"- Galip Ağabey! .....'in ailesi zor durumdaymış..."

"- Tamam... Adresini yaz şuraya!"

"- Hastayım Galip Ağabey; hastaneye sevk olmalıyım!"

"- Tamam, sayın büyüğüm, yaptırırız!"

"- Ağabey, çocuğum hastaymış; deli olacağım burada!"

"- Oğlum niye deli oluyorsun? Çocuğunun doktor işi de ilaç işi de tamam. Biz dışarıda boş yere mi duruyoruz sanıyorsun sen?"

"- .....Galip ağabey! ....."

"- Tamam ablacım! ....."

"- .....Galip ağabey! ....."

"- Tamam abicîm!.. ....."

Duruşmalarda da pervasızdı. Öyle saçma suçlamalar vardı ki çıldırmamak elde değildi. Duruşma

salonunda bazen öfkeleniyor ve cüppesini fırlatıp atarak salondan çıkıyor, sakinleşince de büroda, evde oturup kendi el yazısı ile savunma yazıyordu:

"... Muhterem Heyet;

Yanlış anlaşılmamasını istirham ederek; bir hususu özellikle belirtmek isterim... Müvekkilim, sanık sandalyesinde otururken bile devletinin ve milletinin yüksek menfaatlerini her endişenin üstünde tutan bir insandır. Türkiye Cumhuriyeti'nin benimsediği dünya görüşü ile faşizme ve ırkçılığa olan mesafesi ne kadarsa, Alparslan Türkeş'in faşizme ve ırkçılığa olan mesafesi de ancak o kadardır. Yalnız, böylesine hassas konuları mütemadiyen münakaşaya mecbur kalmanın; hele çeşitli husumetlerle kuşatıldığımız bir dünyada, milletimize zarar vereceği inancındadır.

Sonuç olarak: Müvekkilim Sayın Türkeş'in silahlı bir çete oluşturup anayasal düzeni değiştirmeğe teşebbüs ettiğini, faşist ve ırkçı bir yönetim kurmak istediğini ispata yarayacak en ufak bir delil yoktur. İddianamedeki diğer suçlamaları, bu safhada cevaplandırmak ihtiyacını duymuyorum. Çünkü diğer bütün suçlamalar, arz ettiğim temel suçlamaya bağlıdır.

Müvekkilimin tahliyesine karar verilmesini arz ve talep ederim.

Saygılarımla."

Av. Galip ERDEM

Ama onun asıl avukatlığı dışarıda icra ediliyordu. Çoğu fakir, yardıma muhtaç olan ülkücü tutuklular ve aileleri için oradan oraya koşuyor, eşinden, dostundan, hatırının geçtiği, selamını gönderdiği herkesten onların ihtiyaçlarını karşılayabilmek için yardım topluyor, götürüp teslim ediyordu. Ailelerin her birinde bin bir dert, dert babalarını görünce başlıyorlardı soru yağmurlarına:

"- Oğlum ne zaman çıkacak Galip Bey?"

"- Gelin sinir krizleri geçiriyor; biz anlatamıyoruz. Siz bir görüşseniz Galip Bey!"

"- Kızım babasını soruyor, ne diyeceğimi şaşırdım Galip ağabey!"

"- Paramız kalmadı Galip Bey, kiramızı ödeyemiyoruz!"

"- Odun, kömür bitti Galip Bey!"

"- Hastayım, tanıdık doktor var mı Galip Bey?"

"- Size çok yük oluyoruz Galip Bey? İçeride çocuğumuzla dışarıda bizimle ilgileniyorsun. Bir iş olsun da ne olursa olsun. Bize iş bul, size yük olmaktan kurtulalım!.."

Olur muydu hiç? O bunlardan vazgeçer miydi? Daha işin başında iken, *"...Bir gayem vardır. Hayatım, bu gaye uğruna yapacağım mücadeleler arasında geçecektir"* dememiş miydi? İşte bu yaptıkları da yapageldiği ve daha yapmaya devam edeceği mücadelelerin bir parçası değil miydi?

12 Eylül ve sonrasını hep bu mücadeleler içinde geçirdi. Nihayet dava sonuçlandı, bir ülkü uğruna girdikleri mücadelede sonunda hüküm giyip kurban edilen gençlerin dışında idamla yargılanan niceleri beraat etti. Ancak, 12 Eylül 1980'in asıl tahribatı, tabir yerinde ise asıl kokusu sonradan ortaya çıktı. Milliyetçilerin, ülkücülerin, o idealistlerin kimi geçim derdine düşmüş, kimi adeta hayata küsüp bir kenara çekilmiş, kimi başka başka yollara girmiş, kimi siyaset yapmak için kendilerine yapılan davetlere uymuş; velhasıl milleti sevmekte birleşenler birbirlerini sevip birlik olmaktan uzaklaşmışlardı. Tam bir kargaşa, bir karamsarlık ve ümitsizlik hüküm sürüyordu. Herkes fert fert, bazen de ayrı ayrı gruplar olarak "Ne yapmalıyız?" diye soruyor, çare bulamıyordu. Dağınıklık almış başını gidiyordu. 12 Eylül ve sonrasının o cevval, kabına sığmaz avukatı, dert babası Galip Erdem de artık daha çok Mamakzedelerden oluşan yeni çevresi ile görüşüp onların ve ailelerinin yeniden hayata tutunmaları için gayret göstermesine rağmen bu dağınıklığa üzülüyor ve giderek davaların sürdüğü dönemdeki o olağanüstü gücünü yitiriyordu. 1977 yılında Ülkü Ocakları genel başkanı ile birlikte şube başkanlarına seminer verirken söze *"Merhaba Ülkücü Adayları"* diye başlamış, onların "Ne adayı, biz üstelik Ülkü Ocakları başkanlarıyız" diyen tavırlarını sezince de, "Bu yola giren birine sağlığında ülkücü denmez. Ömrü boyunca dosdoğru yaşar, doğruluk ve dürüstlükten, ülkü ve ideallerinden sapmazsa, ancak öldükten sonra 'o bir ülkücü idi' denir. Bu mânâda Atsız bir ülkücüdür, Dündar Taşer bir ülkücüdür, Alparslan Türkeş bir ülkücüdür" diyerek ülkücülüğün bir plan, prensip ve disiplin işi olduğunu anlatan bu bilge kişi, şimdi üzgündü, yorgundu, kırgındı ve karamsardı. Ankara'da, Türk Kooperatifçilik Kurumunun Mithatpaşa Caddesi'ndeki mütevazı salonunda bir toplantı düzenlendi. Konu, "Türk Milliyetçiliği'nin Meseleleri", konuşmacı Galip Erdem'di. Meraklı bakışlar altında kürsüye çıktı ve yalnızca bir cümle söyledi:

"Türk milliyetçiliğinin tek bir meselesi vardır, o da Türk milliyetçileridir!"

Kürsüden indi ve arkasına bakmadan yürüdü, gitti...

Bu gidiş, bu dert onu bitirecekti. Hastaneye düştüğü zaman Dr. Haluk Bey'e söylediği, "Doktor, ben yaşadığım 67 yıla 500 yılı sığdırdım!" sözü gerçeğin ifadesi idi.

Evet, o çelimsiz beden bu beş yüz yılın yüküyle eriyip gitmişti. 10 Nisan 1919 tarihinde, Kürt Mustafa Paşa başkanlığındaki Divan-ı Harb'in verdiği kararla sürgüne gönderilen Ermeniler yüzünden haksız yere idam edilen ve daha sonra 14 Ekim 1922'de TBMM'nin aldığı kararla "Şehid-i millî" payesi verilen Boğazlıyan Kaymakamı Kemal Bey'e ithafen yazdığı "Bir Şehid'in Son Arzusu" başlıklı yazısı sanki kendisini de anlatıyordu:

"Tedirgin olmayın, çekingen durmayın, öyle hüzünlü bakmayın. Uzakta kalmayın; yakınıma gelin. Canınızı üzmeyin, saklamaya çalışıp yorulmayın. Hem telaşlanmayın da; hepsini biliyorum... Dünyadaki misafirliğim az sonra bitecek; ebediyetle tanışmaya gideceğim.

Hayır! Hiç korkmuyorum... Nelerden mahrum kalacağım, kimlere uzak düşeceğim aklıma gelmiyor şimdi; nelere ve kimlere kavuşacağımı düşünüyorum.

Son arzum mu? Var elbette, olmaz mı? Önce bir bayrak istiyorum. Çocukluğumda kucaksız, oyuncaksız; delikanlılığımda atsız, pusatsız kalabildiğim, ama onsuz kalamadığım bayrağımı... Bütün çareler tükenince gölgesine sığındığım, üşüyünce aydınlığında ısındığım bayrağımı... Yan gözle bakanların gözlerini oymakla, selamlamadan uçan kuşların yuvalarını bozmakla suçlandığım bayrağımı istiyorum.

Ne mi yapacağım? Hiç! Çocukluğumun saflığına döneceğim. Dünya gözüyle son bir defa göreceğim, beyazlığını öpeceğim, kızıllığına yüzümü süreceğim. Ömrümün kısalığına göre hüküm vermeyin. Benim de çok güzel günlerim, unutulması imkânsız hatıralarım oldu. Başkalarında bayrak vardı; her bayram sokak sokak dolaşıp bayrağımı aradım. Yere yakın olanlarına yanaklarımı değdirdim -kimsenin bakmadığı zamanları kollayıp- öptüm. Boyumun yetişemeyeceği yüksekliklerde dalgalananlarına selam verdim, hatır sordum. Anlayın beni, istediğimi verin. Bayraklı yaşadım; bayraksız ölemem.

Bir de Kur'an istiyorum... Yaratanımın, her şeyi bilenimin, en doğru tek yolu gösterenimin, esirgeyenimin ve bağışlayanımın kelâmını istiyorum. Yegâne en büyüğün huzuruna varmadan önce belki birkaç ayetini okuyabileceğim. Son nefesimi vermenin eşiğinde kulluğumdaki noksanların acısını duyacağım. Beni kurtaracak başka ne olabilir? Böylesine huzur içinde olmamı, rahat gitmemi kim sağlayabilir? Kur'an'ımı verin; bu kadarını esirgemeyin; gecikmiş sayılmazsınız. Kur'an'lı yaşadım; Kur'an'sız ölemem.

Nihayet iki rekât namaz kılmaya yetecek bir zaman istiyorum. Diriliğimdeki borçlarımın bağışlanması için değil, sevdiklerimin muhafaza buyrulması ve uğruna can verdiğim mukaddesatımın çiğnenmemesi için dua edeceğim. Dilimin son hecesi, kalbimin son atışı Kelime-i Şehâdet olacak. Sonra, canımı almaya memur edileni incitmeden iteceğim; her şeyi ve herkesi bir yana bırakacağım, ölümsüzlüğün koynuna gireceğim.

Evet, ey yaşayanlar! Ben işte böyle öleceğim..."

Nihayet, **"ecel hükmünü icra etti"** ve **"Türk milletini sevmekte birleşip birbirlerini sevmekte birleşemeyenlere"**, başka noksanlarının yanında **"En büyük noksanları birbirlerini hâlâ yeterince sevmesini öğrenememiş olanlara"** ikinci bir 12 Mart Muhtırası vererek 1997 yılında Hakk'a yürüdü. Cenaze törenine katılan büyük bir **"kalabalık"** vardı. Dağılanlar, kırılanlar, birbirini sevmesini unutanlar hep oradaydı. Bu manzaraya bakıp hayıflanarak, **"Bir araya gelmemiz için böyle bir cenaze töreni mi gerekir?"** diye düşünenler oldu.

Velhasıl, 100. yılını kutlayan dergimiz *Türk Yurdu*'nun Genel Yayın Müdürlerinden Galip Erdem işte öyle bir adamdı. Ömrü boyunca dosdoğru yaşadığı, doğruluk ve dürüstlükten, ülkü ve ideallerinden sapmadığı için evet, **O bir ülkücü idi.** Cenaze törenine katılan kalabalık arasında biz de vardık ve Türkiye'de daha kimse "ülkücülük"ten söz etmezken onun, 13 Ağustos 1961'de *Tercüman* gazetesinde yazdığı **"Ülkücünün Çilesi"** başlıklı yazısının son paragrafını hatırlamıştık:

"Gün gelir, ecel hükmünü icra eder, ülkücü dünyasını değiştirir. Kalabalık ona acır, daha iyi yaşamış olmasını temenni eder. Hâlbuki o, inançları uğrunda yaşamanın hazzını tadamadıkları için ömrü boyunca "kalabalık"a acımıştır."